

Direktoratet for e-helse
Pb 221 Skøyen
0213 OSLO

Vår referanse:
104000 TEH/FIA

Deres referanse:
Sak 22/219

Dato:
15.06.2022

Saksbehandler:
Frank Ivar Aarnes, +47 995 99 996

Forslag til prinsipper for bruk av markedet på e-helseområdet

Helse Sør-Øst RHF viser til mottatt invitasjon 15.03.2022 om å gi en uttalelse på åpen høring av høringsnotat «Forslag til prinsipper for bruk av markedet på e-helseområdet». Vi vil takke Direktoratet for e-helse for bred involvering av helsesektoren i etatens arbeid for økt næringsutvikling innenfor e-helseområdet. Helse Sør-Øst RHF vil i dette høringssvaret først komme med noen overordnede vurderinger, før vi knytter spesifikke kommentarer til de foreslåtte prinsippene, og til slutt kommentere avtaler om innovasjonspartnerskap.

1. Overordnet vurdering av prinsippene

Helse Sør-Øst RHF anerkjenner leverandørenes behov for rammebetingelser og forutsigbarhet som bidrar til bærekraftig kommersiell virksomhet – som igjen kan bidra til helsetjenestens leveranse av gode, trygge og likeverdige helsetjenester til pasientene. Helse Sør-Øst RHF vil likevel stille spørsmål ved om innføring av de utarbeidede prinsippene er riktig fremgangsmøte.

Det er ikke tydelig for Helse Sør-Øst RHF at det er behov for vedtak av formelle prinsipper, som beskrevet i mottatt høringsnotat. Men, Helse Sør-Øst RHF er positiv til mer dialog mellom offentlige og private aktører, om hvordan bruk av markedet på e-helseområdet kan bidra til bedre helsetjenester for innbyggerne. Dersom Direktoratet for e-helse likevel finner at det er behov for et sett med prinsipper, er det viktig at:

- prinsippene ikke blir så overordnet at de mister sin relevans
- prinsippene skiller på ulike typer anskaffelser (innovasjonspartnerskap er ikke det samme som ordinære anskaffelser)
- prinsippene er balanserte og ivaretar alle aktørenes interesser

- prinsippene ikke bryter med andre styringssignaler gitt til offentlige virksomheter

Helse Sør-Øst RHF oppfatter at mottatt utkast til prinsipper har utfordringer i forhold til alle punktene ovenfor. Helse Sør-Øst RHF etterlyser prinsipper og virkemidler som sikrer leveranser som møter kjernevirksomhetens behov, som sikrer at leverandører leverer på avtalt tid/kost/kvalitet. Myndighetsstyrt undertrykking av markedskreftene kan ha motsatt virkning.

2. Spesifikke kommentarer til prinsippene

Helse Sør-Øst RHF oppfatter prinsippene som lite hensiktsmessige for spesialisthelsetjenestens bruk av markedet innenfor e-helseområdet. Det er uklart for oss hvorfor det er behov for høring av elementære forutsetninger for gjensidig tillit og samarbeid mellom ulike aktører. Helse Sør-Øst RHF er ikke kjent med at det er uenighet i sektoren – verken om «*respekt og profesjonalitet*» mellom aktørene eller om «*langsiktighet og forutsigbarhet*» - som målsetninger for avtaler mellom sektor og leverandører. Dette er også prinsipper som er krevende å vurdere, ettersom partenes subjektive oppfatninger kan være svært ulike.

Offentlige helsevirksomheter er pålagt å følge lov om offentlige anskaffelser. Det innebærer blant annet at vi må behandle alle leverandører likt og vi har en plikt til å velge kostnadseffektive tjenester og løsninger. Helse Sør-Øst RHF oppfatter at det potensielt kan være problematisk å innføre de kommuniserte prinsippene for bruk av leverandørmarkedet, samtidig som lov om offentlige anskaffelser overholdes. Det må vurderes nøye om innføring av prinsipper for bruk av leverandørmarkedet potensielt kan medføre et økende antall saker til behandling i Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA).

Prinsippene gjør ikke noe forsøk på å balansere ulike aktørers behov. Behovet for forutsigbarhet gjelder begge veier. Helse Sør-Øst RHF oppfatter at det er en gjennomgående prioritering av leverandørenes behov i høringsnotatet, på bekostning av helseaktørenes behov. Eventuelle prinsipper bør anerkjenne helseaktørenes behov for prioritering av kjernevirksomheten, gjennom bruk av leverandørmarkedet på en effektiv og økonomisk måte.

Pasientperspektivet virker fraværende i høringsunderlaget. Pasientfokuset og hensyn til pasientbehandlingen må fortsatt være overordnet målsetning og førende prinsipp, også når helsevirksomheter tar i bruk leverandørmarkedet. De regionale helseforetakene har et direkte lovpålagt «sørge-for-ansvar» overfor pasientbehandlingen. Helse Sør-Øst RHF forventer derfor at våre leverandører skal understøtte helseforetakenes ansvar for leveranse av gode, trygge og likeverdige helsetjenester til pasientene.

Prinsippene er formulert som oppdrag («skal...»). Ordlyden i prinsippene avviker vesentlig fra uttrykt intensjon om å gi «faglige råd». Det er uheldig å instruere helsevirksomheter til outsourcing av enhver tjeneste som private aktører kan levere

«bedre og mer effektivt» – selv om vi kan være enig i intensjonen bak føringen. Helseforetakene må fastholde et langsiktig perspektiv som blant annet innbefatter å fastholde kompetanse m.v. Det kan være krevende å vurdere i en anskaffelse; hva som er bedre, mer effektivt eller rimeligere i det lange løp. Det er viktig at de vurderingene og beslutningene gjøres av virksomhetene som har et helhetlig ansvarlig for pasientbehandlingen.

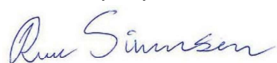
Dersom Helse Sør-Øst RHF skal prioritere å «*ivareta leverandørenes behov for kommersielt bærekraftige avtaler*», vil det avvike vesentlig fra øvrige styringssignaler og –prinsipper. Opprettholdelse av leverandørenes kommersielle bærekraft bør ikke inngå i helsevirksomhetenes overordnede ansvar. Leverandørene må selv ivareta egne kommersielle behov, de må selv ta ansvar for å bruke sine ressurser, og de må selv bygge kunnskap om nye standarder og tjenester som etterspørres.

3. Innovasjonspartnerskap

Det fremgår ikke tydelig om mottatt høringsnotat «prinsipper for bruk av markedet på e-helseområdet» hovedsakelig er tenkt å gjelde for inngåelse av avtaler om innovasjonspartnerskap. Det bør tydeliggjøres om prinsippene i samme grad skal gjelde for «ordinære anskaffelser».

Helse Sør-Øst RHF har i senere år bidratt aktivt til økt næringsutvikling innenfor e-helseområdet gjennom innovative anskaffelser og inngåelse av avtaler om innovasjonspartnerskap. Helse Sør-Øst RHF oppfatter at innovative anskaffelser er en mekanisme som kan gi bedre tjenester og leveranser for helseforetak og innbyggerne. Helse Sør-Øst RHF har vært ledende i norsk helsesektor innenfor dette området, og vi deler gjerne mer av våre erfaringer knyttet til innovasjonspartnerskap med Direktoratet for e-helse, hvis ønskelig.

Med vennlig hilsen
Helse Sør-Øst RHF

Rune Simensen
direktør teknologi og e-helse

Ole Johan Kvan
leder for IKT-koordinering